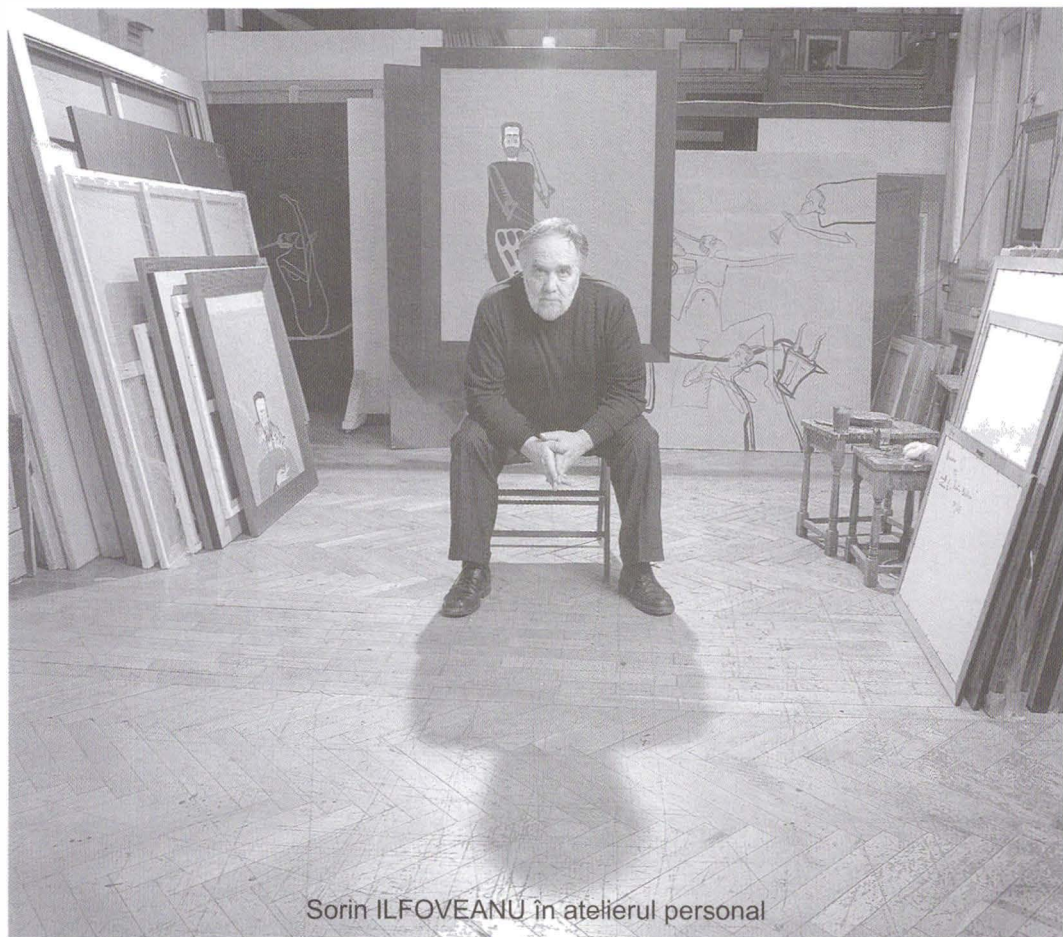

Ion PARHON

Arta ca integrare a spiritului: „TEATRUL ILFOVENILOR”

Este greu de crezut cum, într-un spațiu citadin violent desacralizat prin stresul datorat marșului social și într-o vreme dominată, pe de o parte, de calitatea jalnică a unor produse mass-media, iar pe de altă parte, de corul lamentărilor pe tema „crizei economice”, riscând să concureze popularitatea sufocantă a manelelor, se mai pot ivi autentice evenimente culturale, de o dimensiune deloc străină de grația divină. Un eveniment de acest fel a fost ampla **expoziție ILFOVEANU**, cuprinzând creații realizate de pictorii **Sorin** și **Ana Ruxandra**, părinți, și de fiii lor, **Adrian**, sculptor, și **Nicu**, un artist al fotografiei. În noua și eleganta galerie Artmark, de pe strada Logofăt Luca Stroici din Capitală, lucrările celor patru artiști, diferiți ca direcții,

Sorin ILFOVEANU în atelierul personal

modalități și tonalitate de exprimare, își află, însă, permanente afinități și complementarități sub semnul dialogului incitant dintre sacru și profan, dintre materie și spirit, ori dintre experiența lor existențială și o prodigioasă memorie culturală.

Desenele lui **Sorin Ilfoveanu** sunt investite cu un hieratism în egală măsură seducător și provocator. Prin iscusința autorului, ele dobândesc un har aproape terapeutic, potrivit acelor șocuri emoționale capabile să atenueze și sălbăticia bucuriei, și debusolarea disperată în fața durerii. Sunt guvernate de o stare de luciditate și, în același timp, de un remarcabil echilibru interior, la care artistul se pare că a reușit să ajungă mai ales după ce s-a retras în singurătatea atelierului, în mod paradoxal percepută drept cea mai profundă și mai benefică aventură a spiritului creator, alimentată de nevoia și de efortul necontenitei cunoașteri de sine. Ni se înfățișează scene și fapteuri din lumea „Saturnaliilor”, a „Lupercaliilor” și a „Vânătorilor”, apoi personaje emblematice, ca „Regina”, „Tobit” ori „Sara”, inspirate din proza lui Ștefan Agopian, după cum lucrări de o seducătoare forță expresivă din ciclurile *Omul cu pisică și lăcustă*, *Florăreasă* sau *Vânzătorul de flori* continuă parcă dialogurile memorabile ale autorului, din perioade anterioare, cu alte personaje celebre, din cărțile lui Gabriel Garcia Marquez și Panait Istrati. Pe muchia de cuțit dintre ocultare și revelare, real și imaginar, sacru și profan, ori dintre efemer și veșnicie, aceste personaje arhetipale, însoțite uneori de păsări sau de animale ivite parcă din universul viziunilor antropomorfiste și zoomorfiste, aparțin unui vast univers cultural, ontologic și caracterologic, ca un veritabil *teatru al lumii*. Vegheate poate de ecourile simbolismului imagistic și ale mitologiei indo-europene, aceste

Ana ILFOVEANU

personaje de o misterioasă teatralitate nu se hrănesc cu orgoliul originalității, ci mai degrabă încununează o gândire artistică modernă, obsedată de chipurile *originarității* și de infinitele raportări ale eului la eternele interogații ale existenței. Pe de altă parte, acea simplitate caligrafică de un manifest rafinament și esențialitatea uluitoare a liniei, aflate într-o relație armonioasă cu virtuțile cromatismului, conferă personajelor lui Sorin Ilfoveanu capacitatea de a survola dihotomia stabilită de Matisse între desen, stăpânit de spirit, și culoare, în viziunea lui patronată de simțuri. Căci în lucrările dedicate personajelor amintite, emoția crudă, senzualitatea delicată și voluptatea stărilor afective dezvăluite de aceste măturii ale formei, pe de o parte, și conotațiile informale, cu valoare poetică sau dramatică, aduse de culoare, pe de altă parte, fie desfășurată în mod discret, ca decor al unei „acțiuni” subînțelese, fie insinuată în detalii de o laconică muzicalitate, ne relevă o interdependență greu de separat, fără teama de a ucide însuși farmecul inefabilului.

Odată cu personajele **Anei Ruxandra Ilfoveanu**, artistă puternic impresionată de *Jurnalul Ninei Berberova*, pășim într-o altă zonă de teatralitate, în care personalitatea creației pare să se întemeieze, în mod paradoxal, fie pe laicizarea unor motive biblice (*Cântarea cântărilor*), fie pe dimensiunea universală a semnificațiilor conferite unor figuri desprinse din lumea literelor (*De ce fierbe copilul în mămăligă*, de Aglaya Veterany). Fie în lucrările în tuș-peniță, aproape ferite de argumentele complementare ale culorilor, fie în acelea susținute de generoase sonorități cromatice, avem dovezile discrete sau consistente ale unui expresionism ce pare să corespundă temperamentului artistic și orizonturilor imaginative ale autoarei.

Adrian ILFOVEANU

Ne aflăm într-un „teatru” opulent, populat de arhetipuri, ca și la Sorin Ilfoveanu, dar în care personajele dau seama de atitudini și gesturi cu o mai pronunțată valoare narativă. Ele sunt învăluite adeseori de culori binecuvântate parcă de un har artistic oriental și de un puternic instinct al ceremonialului. Fie în lucrările de mai mici dimensiuni, fie în acelea care domină spațiul ca niște pitorești vizitatori nocturni ai expoziției, ne întâlnim adeseori cu personaje din lumea scenei, a circului sau a carnavalurilor de pe străzile Veneției și ale Barcelonei. Calitatea emoției prilejuite de lucrări ca *Acrobații*, *Magicianul*, *Un dresor din Orient*, *Piticul meșteșugar de corăbii*, *Măști ori Nopti de Sânziene* își află sorginea fie în vigoarea desenului și în rafinamentul cromatic ce înnobilează „povestea”, fie în asceza de pe fețele unor personaje ori în misterul conferit atitudinilor și gesturilor acestora, fapt relevat și în acele „măști” emblematice, în care putem regăsi atât ingenuitatea începuturilor artei, cât și barocul carnavalurilor din timpul nostru. Fără să părasească definitiv acel mister al extaticului, fascinantă „imobilitate” ce impresionează puternic la personajele lui Sorin Ilfoveanu, cred că în cazul Anei Ruxandra accentul este nu de puține ori deplasat către forța expresivă a gestului și spre dinamica mimicii, amintind pe alocuri de virtuțile din vechiul teatru japonez sau, prin limbajul acestor gesturi și prin vioiciunea cromatică a vestimentației și a recuzitei, de burlescul *commediei dell'arte* și de pitorescul spectacolelor chinezești, gen „opera Beijing”.

Nicu ILFOVEANU

Primul dintre cei doi fii, în ordinea vârstei, **Adrian Ilfoveanu**, până mai ieri o autentică speranță a sculpturii românești, ne convinge astăzi că aparține zonei de performanță și de mult râvnită individualitate a unei arte în bună parte asaltată acum de imitații prost camuflate sau, pur și simplu, de impostură, „calități” ce nu ezită să se răsfete chiar și în chip monumental, în peisajul nostru urbanistic. În lucrările sale din lemn, bronz, piatră de Albești ori din scările de la mănăstirea Văcărești, te impresionează o cultură profesională solid asimilată, un patos al revenirii către unele motive grele de adânci semnificații, abordate cu acea obstinație ce amintește de „perseverență” picăturii de apă a cărei fragilitate nu o poate împiedica să străpungă roca. „Personajele” sale, cele mai multe dintre ele păsări ori animale, câteodată integrate unui sugestiv zoomorfism, ca în *Femeia pisică*, atestă excepționalul instinct metaforic al artistului și o definitorie vocație a personificării. Ele dovedesc o superioară percepție a misterului universal al ființei și, totodată, intuirea unor insolite valențe expresive dobândite de „împrumuturile” reciproce de substanță metaforică dintre om și necuvântătoare. Lucrări ca *Îngerul căzut*, *Liniște*, *Animalul soarelui*, *Taur*, *Animal fantastic*, *Icar*, *Spirit*, *Adam și Eva bătrâni* și *Pasăre* (în lemn și în bronz) sunt pe deplin edificatoare pentru dimensiunile poetico-mitice ale personajelor sale. Motivul zborului și al sacrificiului, al izgonirii din Rai, al desprinderii spiritului din captivitatea materiei, sau al disputei sale cu nemiloasa lege a entropiei își află expresii de o rară teatralitate care, în cazul păsărilor, se însoțește uneori semnificativ cu arabescuri „muzicale” sau „coregrafice” inspirate parcă de creația lui Stravinski. Personificările nu sunt bânuite de calofilie, nu ascund năzuința spectaculosului ca scop și pe aceea a ostentației ca mijloc, nu te trag de mânecă! Doar te invită să pășești în universul lor, te poftesc să intri în dialog cu o lume fantastică, spre a descifra gânduri, sentimente, trăiri și întrebări existențiale familiare omului „sapiens”.

Cel de-al patrulea creator din această expoziție, percepută de mine ca un spațiu al Tainei și ca un Teatru al lumii, este **Nicu Ilfoveanu**. Fotografiiile sale artistice aflate pe simeze ori cuprinse într-o amplă diaproiecție fac dovada capacității autorului de a descompune și recompune fragmentele realului, dezvoltându-le expresivitatea, ivită uneori împreună cu un halou de mister, latentă lor forță metaforică. Această veritabilă „scenografie” își află izvorul în abilitatea donquijotescă a privitorului de a descifra semnificații ale realului dincolo de aparenta banalitate sau de privirea rudimentară a trecătorului de rând. Peste *Nodurile* vegetale ori deasupra *Câmpului de la Rădești* plutește discret câte un fulger de lumină, ce pare să confere întregului ecleraj o notă de mister, un provocator impuls interogativ. Cine sunt acești „mesageri” enigmatici? Nu cumva chiar voci de îngeri, în clipele de tăcută armonie a unui peisaj populat de taine mai ales în absența omului? Jocul ingenios de lumini și umbre alcătuind o expresivă ambiguitate ori de imagini semnificative pentru implicarea autorului în destinul universului înconjurător este completat, în ce-l privește pe Nicu Ilfoveanu, de excepționala sa contribuție prin *light-design*-ul ce sporește valoarea spectaculară de ansamblu a expoziției. Văzută dimineată, această expoziție îți dă sentimentul de frustă intimitate al unei repetiții de spectacol fără costume. Când lumina zilei este înlocuită însă de acel „light-design”, ai impresia adeseori că fundalul lucrărilor devine transparent sub efectul unor fascicule luminoase ce parcă izvorăsc din spatele tablourilor! Este o transparentă și o straniețate ce întăresc acel sentiment al transcendenței care pare să ilumineze chipul și atitudinea personajelor de pe simeze. Este încă o calitate mărturisitoare de har și de altitudine valorică pentru un spectacol capabil el însuși să conducă la iluminarea celor care au avut privilegiul să pășească în „teatrul Ilfovenilor”.